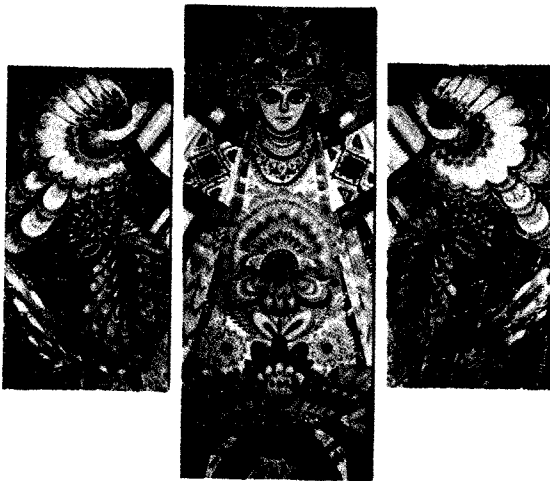

**Л. М. МАСОЛ, О. В. ГАЙДАМАКА,
Г. В. КУЗЬМЕНКО, Н. А. ЛЕМЕШЕВА**

МИСТЕЦТВО

(ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС)

**Підручник для 7 класу
загальноосвітніх навчальних закладів**

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України*

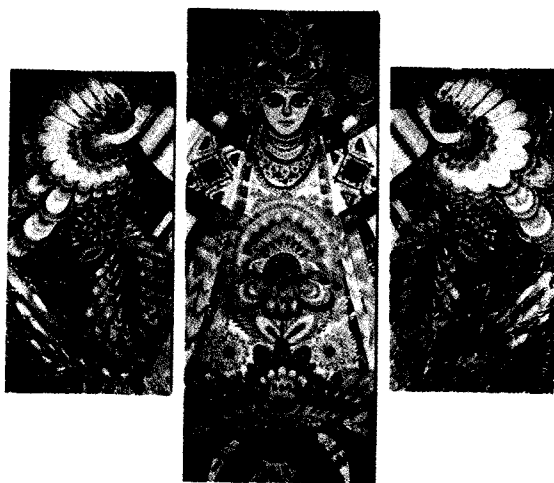
Київ
Видавничий дім «ОСВІТА»
2016

Л. М. МАСОЛ, О. В. ГАЙДАКА,
Г. В. КУЗЬМЕНКО, Н. А. ЛЕМЕШЕВА

МИСТЕЦТВО

(ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС)

Підручник для 7 класу
загальноосвітніх навчальних закладів

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України*

Київ
Видавничий дім «ОСВІТА»
2016

УДК 7(075.3)
ББК 85я721
М65

(наказ Міністерства освіти і науки України від 20.07.2015 р. № 777)

- — пізнаємо мистецтво
- — співаємо пісню
- — слухаємо музику
- — створюємо композицію
- — працюємо разом
- — переглядаємо фільм

Масол Л. М.

М65 Мистецтво (інтегрований курс) : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Г. В. Кузьменко, Н. А. Лемешева. — К. : Видавничий дім «Освіта», 2016. — 256 с. : іл.

ISBN 978-617-656-480-5.

УДК 7(075.3)
ББК 85я721

ISBN 978-617-656-480-5

© Л. М. Масол, О. В. Гайдамака,
Г. В. Кузьменко, Н. А. Лемешева, 2016
© Видавничий дім «Освіта», 2016

ЗМІСТ

ВСТУП

ЧАСТИНА ПЕРША: МИСТЕЦТВО В НАШОМУ ЖИТТІ

I. Діалог народного мистецтва із сьогоденням

Писанка і петриківський розпис — мистецькі символи України	1–2
10	
«І рушник вишиваний на щастя, на долю дала...».	3–4
18	
Килимарство, вишивка	
Витвори народних майстрів: іграшки, кераміка,	5–6
23	
... витинанки	
Етнічні мотиви	7–8
30	
... в декоративному мистецтві	

II. Діалог мистецтв минулого і сучасного

Архітектура як вид мистецтва:	9
57	
... від минулого до сучасності	
Абетка архітектури, або	10
Як народжуються архітектурні	
65	
... образи	
71	
... Види архітектури	11
Скульптура і декоративне	12
мистецтво в архітектурному	
77	
... ансамблі	
83	
... Сакральне мистецтво	13

14. ПАНОРАМА МИСТЕЦТВ: ПЕРЕВІРЯЄМО СВОЇ ЗНАННЯ.	118
--	-----

ЗМІСТ

ЧАСТИНА ДРУГА: НОВІТНІ МИСТЕЦЬКІ ЯВИЩА. ДИЗАЙН

III. Мистецтво дизайну і джазу: на шляху до діалогу

Мистецтво дизайну 15–16

122 і його види

Графічний дизайн: 17–18

129 ... реклама і фірмовий стиль

136 ... Дизайн книги. Ілюстрація 19

141 Веб-дизайн. Шрифт 20

IV. Діалог між мистецтвом і щоденним життям

Секрети промислового 21–22

166 дизайну

Дизайн одягу, іграшок 23–24

175 і сувенірів

V. Діалог між мистецтвом і навколишнім світом

Від дитячої кімнати 25–26

до парку розваг:

196 інтер'єр та екстер'єр

Життя в гармонії з природою: 27–28

ландшафтний дизайн,

205 біодизайн

209 Дизайн масових заходів

VI. Діалог між новаторством і вічними цінностями

Новітні художні явища: 29–30

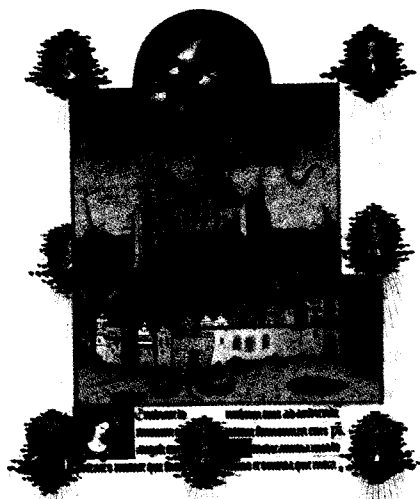
226 арт-практики

31. ДИТЯЧІ ОБРАЗИ В ДЗЕРКАЛІ ТРАДИЦІЙ І НОВАТОРСТВА 242

32. ПАНОРАМА МИСТЕЦТВ: ПЕРЕВІРЯЄМО СВОЇ ЗНАННЯ. 254

19. ДИЗАЙН КНИГИ. ІЛЮСТРАЦІЯ

Особливе місце у графічному дизайні посідає мистецтво створення книги. У давні часи на виготовлення книжки, особливо якщо вона містила малюнки (мініатюри), витрачалися роки. Тому винайдення Йоганном Гутенбергом друкарського верстата (XV ст.) і запровадження друкарства було дуже важливим для людства.

Сторінка з «Розкішного часослова»
герцога Берійського

Мініатюра євангеліста Іоанна
з Остромирового Євангелія

?! Розгляньте зразки оформлення старовинних книжок. Поясніть, як майстрам вдалося досягти композиційної цілісності слова із зображенням.

Видання книжки — складний творчий процес, у якому задіяні фахівці різних професій, кожен з яких має своє завдання.

Головне завдання дизайнера-графіка полягає в досягненні єдності змісту та зовнішнього оформлення книги, а також зручності користування книжкою читачем, залежно від його віку.

За загальне художнє оформлення книжки, якість кожного розвороту відповідає художній редактор, тому цього фахівця іноді називають режисером видання.

Для створення цілісного й неповторного враження дизайнер, відповідно до задуму, обирає формат, шрифт і стиль оформлення книжки, визначає місце кожного зображення, намагаючись досягти гармонійного поєднання всіх елементів художнього оформлення з текстом. Завдання художника — виділити для ілюстрування найхарактерніші епізоди літературного твору й наочно втілити образи літературних героїв, щоб допомогти читачеві глибше, емоційніше сприйняти текст.

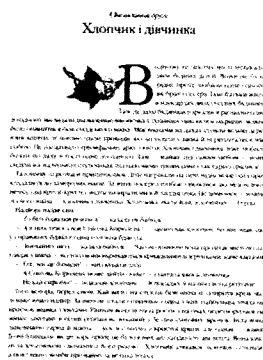
Художник працює над розробкою обкладинки, ілюстрацій, заставок, цівок тощо.

Ілюстрації є важливим елементом художнього оформлення книжки. Вони були відомі ще за часів стародавнього світу в Єгипті, Греції, Римі, Китаї. З'являлися малюнки у рукописах, а в середні віки — мініатюри на сторінках церковних книжок. Створюючи ілюстрації до літературних творів, сучасний художник точно дотримується характеристик героїв, які дає письменник. Проте художнику доводиться ще додумувати багато деталей, які автор не описує докладно: зображення інтер'єрів, оточення. Він обирає кожну лінію й колір, об'єднуючи всі елементи в єдиний ансамбль. Завдяки цьому художній образ, створений письменником за допомогою слів, стає більш конкретним, зримим, яскравим.

Ілюстрації Владислава Єрка до казки «Снігова королева» (видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»)

Обкладинка

Сторінки

Заставка

Кінцівка

Проаналізуйте роботи українського художника-ілюстратора Владислава Єрка до казки Г. К. Андерсена «Снігова королева». Чи залежатиме оформлення книжки від її змісту?

Пригадайте, роботи яких українських графіків ви вже знаєте. Які їх твори можна віднести до графічного дизайну? Доведіть свою думку.

Портрет митця

Борис Кустодієв.
Портрет Георгія Нарбута
(фрагмент)

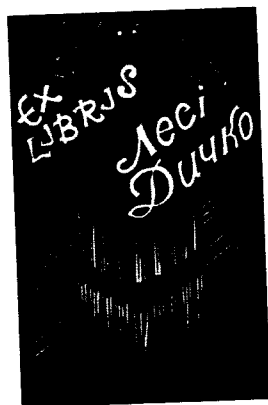
Георгій НАРБУТ (1886–1920) — засновник української школи книжкової графіки. Народився на хуторі Нарбутівка поблизу Глухова (нині Сумська область), успадкованому від предків-козаків. Бажання малювати пробудилось у Георгія з раннього дитинства, він вирізував різні силуети й наклеював їх на картон. З десяти років хлопчик навчався у Глухівській гімназії, де захопився вивченням історії України, цікавився гербами, копіював шрифти. Як художник, він сформувався в Петербурзі. Жив і працював у Києві, став одним із перших професорів Української академії мистецтв.

Г. Нарбут виробив власний стиль на основі українських національних традицій, зокрема, стародруків і народного мистецтва. Новий український шрифт, який він створив, згодом назвали «нарбутівським». Першим в Україні він вирішив завдання комплексного оформлення книжки, виконав низку обкладинок і малюнків до літературних творів, 15 аркушів до «Української абетки». Також створював малюнки для перших українських банкнот, поштових марок.

Обкладинка і заставки до журналу
«Мистецтво» (1919 р.)

У багатьох книголюбів на внутрішній стороні палітурки книжок можна побачити графічну композицію невеликих розмірів — екслібрис. Це особистий знак власника книжки і, водночас, — його своєрідний портрет. Екслібрис може багато розповісти про людину, якій належить книжка, адже він відображає її смаки, уподобання та захоплення.

Екслібриси роботи Якова Гніздовського, Георгія Сергеева та Галини Кузьменко

Придумайте і намалюйте ілюстрацію до твору Г. К. Андерсена «Снігова королева», у якій спробуйте передати своє ставлення до літературних героїв (матеріали за вибором).

Мистецькі поради

- Зробіть кілька ескізів, намагаючись створити цікаву композицію в образному форматі, відповідно до змісту певного епізоду твору.
- Розмістіть головних дійових осіб, виділяючи їх розміром, напрямом руху чи місцем розташування.
- Передайте міміку й жести персонажів, характерні особливості оточення.
- Додайте дрібні елементи та деталі композиції, оберіть кольорове рішення.

МИСТЕЦЬКА СКАРБНИЧКА

Екслібрис (від латинського — *ex libris* — «із книжок») — книжковий знак; художньо виконана графічна композиція невеликих розмірів з ім'ям власника книжки.

Заставка — невелика композиція орнаментального або зображувального характеру, розміщена на початку розділу книжкового тексту.

Ілюстрації (від латинського *illustration* — освітлюю, пояснюю) — це малюнки до літературних творів, які розкривають і доповнюють їх зміст, допомагають ясніше уявити образи героїв, краще зрозуміти їхню поведінку та вчинки.

Книжкова мініатюра — живописні зображення, що прикрашали й ілюстрували середньовічні рукописи.

?!

1. Як художник допомагає читачеві зрозуміти зміст літературного твору?
2. Назвіть і поясніть особливості найважливіших елементів художнього оформлення книги.
3. Перегляньте кілька книжок Г. К. Андерсена «Снігова королева», ілюстрованих різними художниками. Зверніть увагу на найвдаліші, на вашу думку, ілюстрації, поясніть засоби виразності композиції.
4. **Завдання за бажанням.** У вільний час поміркуйте над ідеєю дизайну власного екслібриса.
5. **Мистецький проект.** Разом із батьками підготуйте презентацію улюбленої книжки вашої родини.